

Vinkkejä palvelusuunnitelman työstämiseen:

(yli 16v - iän ja elämäntilanteen mukaan)

1) Miksi palvelusuunnitelma tehdään?

Palvelusuunnitelma kokoaa kehitysvammaisen henkilön asiat yhdeksi kokonaisuudeksi ja antaa kootusti sekä perheelle että kunnalle tietoa henkilön tilanteesta nyt ja lähitulevaisuudessa

- käydään läpi nykyinen elämäntilanne ja se, missä asioissa henkilöllä on vammaisuudesta johtuvaa avun/tuen tarvetta
- läheisten (vanhemmat, sisarukset) tarpeiden huomioiminen erityisen tärkeää, kun henkilö asuu lapsuuden kodissa
- käydään läpi mahdolliset muutokset - tulevat ja ajatellut elämänmuutokset (esim. siirtymävaiheet koulusta opiskelemaan sekä asumisen tuen tarpeet)
- suunnitellaan yhdessä tiedossa olevat muutosvaiheet ja sovitaan toimenpiteet niiden toteuttamiseksi
- katsotaan tulevaisuuteen

2) Käytännöt

Palvelusuunnitelma palaveri – mitä tulee tietää?

Palvelusuunnitelma tulee tehdä aina henkilön itsensä ja hänen läheistensä kanssa yhteistyössä.

Erytyishuolto-ohjelma laaditaan niistä palveluista, jotka tulevat kehitysvammalain kautta. Etukäteen kunnan työntekijän tulee henkilölle ja hänen läheisilleen selvittää, mietitäänkö samassa palaverissa myös nämä erityishuollon asiat (josta myöhemmin tehdään erityishuolto-ohjelma päätös). Jos kunnan työntekijä tätä ei tuo esille, sitä voi itse myös toivoa. Näin henkilön itsensä ja perheen näkökulmasta voidaan kaikki hoitaa yhdellä palaverilla ja käydä läpi nämäkin asiat, koska ne ovat osa palvelusuunnittelua. Lähtökohta on kuitenkin se, että henkilön ja hänen läheistensä tulee tietää mistä asioista keskustellaan. Erytyishuolto-ohjelmasta tehdään erillinen hallinnollinen päätös, josta päättää nk. erityishuollon johtoryhmä (nimitys voi vaihdella kunnittain).

Palvelusuunnitelmalomakkeet etukäteen tutustuttavaksi

Etukäteen voi pyytää kunnassa käytössä olevat lomakkeet tutustuttavaksi, jonka pohjalta voi asioihin tutustua. Periaatteessa on aivan sama mitä lomakkeita kunnassa käytetään, sillä pääasia on, että sinne tulee kirjattua kaikki ne asiat, mihin henkilö ja hänen läheisensä tarvitsevat arjessa tukea tai apua eli jotka auttavat arkiselviytymistä.

Missä palaveri järjestetään?

Vaihtoehtoja mm. henkilön oma koti, opiskelupaikka, toimintakeskus, sosiaalityö...

Ajankohta ja paikka sovitellaan niin, että se käy erityisesti henkilölle itselleen, hänen vanhemmille ja läheisille sekä henkilön lähityöntekijöille (ainakin oleellisimmille).

Ketä olisi hyvä olla mukana palaverissa?

Henkilö itse ja hänen läheiset saavat päättää, ketkä tähän palaveriin osallistuu.

- Ensisijaisesti henkilö itse ja hänen läheisensä (vanhemmat, sisarukset, edunvalvoja)
- Henkilön tilanteesta käsin katsotaan kunkin työntekijän tarkoituksenmukaisuus olla palaverissa mukana. Jotta henkilön arki sujuisi mahdollisimman hyvin, palvelusuunnitelmapalaveri antaa hyvän mahdollisuuden kertoa kokonaistilanteesta ja luoda yhteisnäkemys arjen sujumisesta eri tahoilla – palaverin jälkeen kaikki tietävät kokonaistilanteen.

- aina on tärkeä olla mukana kunnan sosiaalityöntekijä tai se työntekijä, joka päättää kunnassa viranhaltija tasolla kehitysvammopalveluista.
- mukana voi olla (elämäntilanteesta ja tarpeesta riippuen) työntekijä esim. opiskelupaikasta, päivä- tai työtoiminnasta, eri terapeutteja, kunnasta sosiaalityöntekijä ja kuntoutusohjaaja/sosiaaliohjaaja ja tilanteen mukaan myös muita.

3) Mitä tulee tietää palvelusuunnittelusta?

Kunnan työntekijällä on neuvonta ja ohjausvelvollisuus kaikkiin palvelusuunnitelmaan liittyviin palveluihin sekä oman kunnan palvelumahdollisuuksien tiedottamiseen liittyvissä asioissa.

Etukäteen kannattaa miettiä yhdessä esim. seuraavia asioita:

- **mitkä elämässämme ovat hyvin? mistä halutaan pitää kiinni?**
- **mitkä ovat sellaisia asioita tai tilanteita henkilön itsensä sekä hänen perheen arjessa/juhlissa, johon vammaisen perheenjäsenemme tarvitsee apua ja/tai tukea? ja miksi? miten asia olisi meidän mielestä ratkaistavissa?**
  - esim. kotona, opiskelussa, eri toiminnoissa, matkat tai erilaiset siirtymistilanteet, vapaa-aika, ystävyysuhteet jne.
  - voi miettiä tilanteita esim. maanantaiaamusta viikon eteenpäin seuraavaan maanantaiaamuun: missä tilanteissa tulee haasteita ja missä tilanteissa tarvitaan tukea/apua.
  - vaikuttavatko eri vuodenaikojen vaihtelut tuen tarpeeseen kesällä tai talvella, vaikuttaako esim. vieras ympäristö haasteita selviytymisessä – esim. havainnointi, liikkumisen haasteet, esteellisyys
  - mitä enemmän asioita ja tahoja (esim. eri terapiat) on vammaisen perheenjäsenen elämässä mukana, sen helpompi on perheelle hahmottaa kokonaisuus, kun pyytää nämä oleelliset henkilöt tai heidän näkemyksen asioista palaveriin osallistuvien tietoon – kuitenkin aina on henkilön ja hänen perheensä päätös mitä tietoja palaverissa jaetaan

4) Esimerkkilistaa asioista, mitä yli 16v henkilön palvelusuunnitelmassa ESIMERKIKSI voidaan ottaa huomioon:

(kaikista alla olevista palveluista löytyy lisätietoa Tukiliiton sosiaaliturvaoppaasta)

- **Kuntoutusohjaus/avohuollonohjaus/sosiaaliohjaus**
- **kuka vastaa henkilön kuntoutuksesta (esim. kotikunta, sairaala, kuntayhtymä)**
- **opiskelut ja sen sujuvuus**
  - **avustajan tarve**
  - **opiskelumatkat**
- **loma-aikojen hoidon tarve**
- **tilapäishoito ja sen mahdollisuudet**
- **omaishoidontuki**
- **sopeutumisvalmennus – eri elämänvaiheissa**
- **vapaa-ajan toiminta ja sen mahdollistuminen: leirit, kerhot...**
- **tarvittavat hoitotarvikkeet esim. vaipat**
- **kuljetuspalvelu**
- **tulkkipalvelu**
  - **puhevammaisten viittomaopetus**
- **asuminen ja siihen liittyvät ratkaisut**

- asunnon muutostyöt
  - asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet
  - palveluasuminen
- henkilökohtainen apu
- auto asiat
  - ajoneuvovero
  - auton muutostyöt
  - pysäköintilupa
  - auton hankinta-avustus
- ylimääräiset vaate- ja ravintokustannukset

Tarvittaessa lisätietoja Kehitysvammaisten Tukiliitosta:

Tukiliiton lakineuvonnan laajat nettisivut <https://www.tukiliitto.fi/tuki-ja-neuvot/>

Lakineuvonta sähköpostitse tai puhelimitse: <https://www.tukiliitto.fi/tuki-ja-neuvot/lakineuvonta/>